

คำชี้แจงกฎกระทรวง

การระงับข้อพิพาทแรงงานทางทะเล การปิดงาน การนัดหยุดงาน และการกระทำอันไม่เป็นธรรม
ที่เกี่ยวข้องกับคนประจำเรือและเจ้าของเรือ

พ.ศ. ๒๕๖๔

โดยที่กฎกระทรวงการระงับข้อพิพาทแรงงานทางทะเล การปิดงาน การนัดหยุดงาน และการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่เกี่ยวข้องกับคนประจำเรือและเจ้าของเรือ พ.ศ. ๒๕๖๔ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๘ ตอนที่ ๖๗ ก ลงวันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ ซึ่งมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ ๘ ตุลาคม ๒๕๖๔ เป็นต้นไป ดังนั้น เพื่อเป็นการสร้างความรับรู้ ความเข้าใจให้แก่เจ้าของเรือและคนประจำเรือเกี่ยวกับการระงับข้อพิพาทแรงงานทางทะเล การปิดงาน การนัดหยุดงาน และการกระทำอันไม่เป็นธรรม จึงได้จัดทำคำชี้แจงกฎกระทรวง ดังต่อไปนี้

เรื่องที่ ๑

คำนิยาม

(๑) ข้อพิพาทแรงงานทางทะเล หมายถึง ข้อขัดแย้งระหว่างเจ้าของเรือกับคนประจำเรือเกี่ยวกับเงื่อนไขการจ้างหรือการทำงาน กำหนดวันและเวลาทำงาน ค่าจ้าง สวัสดิการ การเลิกจ้าง หรือประโยชน์อื่นของเจ้าของเรือหรือคนประจำเรือเกี่ยวกับการจ้างหรือการทำงาน

(๒) การปิดงาน หมายถึง การที่เจ้าของเรือปฏิเสธไม่ยอมให้คนประจำเรือทำงานเป็นระยะเวลาหนึ่งชั่วคราว เนื่องจากเกิดข้อพิพาทแรงงานทางทะเล

(๓) การนัดหยุดงาน หมายถึง การที่คนประจำเรือร่วมกันไม่ทำงานเป็นระยะเวลาหนึ่งชั่วคราว เนื่องจากเกิดข้อพิพาทแรงงานทางทะเล โดยมีเจตนาเพื่อกดดันเจ้าของเรือจัดสภาพการจ้างและสภาพการทำงานให้เป็นตามข้อเรียกร้องของคนประจำเรือ โดยการนัดหยุดงานดังกล่าวจะเป็นการกระทำของคนประจำเรือหลายคนหรือคนประจำเรือหลายคนร่วมกันไม่ทำงานให้แก่เจ้าของเรือ จนกว่าจะได้รับสิทธิประโยชน์ตามที่ได้เรียกร้องหรือจนเป็นที่พอใจของฝ่ายคนประจำเรือ

เรื่องที่ ๒

การระงับข้อพิพาทแรงงานทางทะเล

(๑) เจ้าของเรือกับคนประจำเรือมีสิทธิแจ้งข้อเรียกร้องให้กำหนดหรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างหรือสภาพการทำงานตามพระราชบัญญัติแรงงานทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘ ที่เจ้าของเรือต้องจัดให้มีข้อตกลงการจ้างงานของคนประจำเรือ เมื่อมีการใช้ข้อตกลงเกี่ยวกับการจ้างงานไปชั่วระยะเวลาหนึ่งอาจเกิดความไม่เหมาะสม หรือมีข้อขัดข้องต่าง ๆ ในการที่จะปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างดังกล่าว จึงจำเป็นต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติม คนประจำเรืออาจขอให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาพการจ้าง

เกี่ยวกับ...

เกี่ยวกับค่าจ้างหรือสวัสดิการต่าง ๆ ส่วนเจ้าของเรือก็อาจประสงค์ให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างที่ได้กำหนดไว้ในเรื่องเกี่ยวกับการปรับลดสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้เหมาะสมกับสภาวะทางเศรษฐกิจได้

การเรียกร้องให้กำหนดหรือแก้ไขเพิ่มเติมข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างหรือสภาพการทำงาน หากเจ้าของเรือและคนประจำเรือไม่มีการเจรจากันหรือเจรจากันแล้วแต่ตกลงกันไม่ได้ไม่ว่าด้วยเหตุใด ให้ถือว่ามิใช่ข้อพิพาทแรงงานทางทะเลเกิดขึ้น ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องต้องแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทราบ

(๒) การเจรจาไกล่เกลี่ย เป็นการยุติข้อพิพาทแรงงานทางทะเลโดยมีคนกลางเป็นผู้ช่วยให้คู่กรณีเจรจาทำความตกลงหรือได้ปรึกษาหารือเพื่อทำความตกลงกัน ผู้ที่ทำหน้าที่ไกล่เกลี่ยจะเป็นผู้ชี้แนะให้ทั้งสองฝ่ายได้ไตร่ตรองหาข้อเสนอสื่อที่สามารถจะตกลงกันได้มาเสนอต่อกัน เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้รับแจ้งจากฝ่ายที่แจ้งข้อเรียกร้องแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่มีหน้าที่ที่ต้องไกล่เกลี่ยให้ทั้งสองฝ่ายตกลงกันภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งข้อเรียกร้อง ซึ่งการเจรจาไกล่เกลี่ยมีผล ๒ ประการ คือ

(๒.๑) กรณีที่ตกลงกันได้ ฝ่ายเจ้าของเรือและฝ่ายคนประจำเรือ จะต้องทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้แทนในการเจรจาของทั้งสองฝ่าย ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้แทนฝ่ายตน และให้เจ้าของเรือประกาศข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างโดยเปิดเผยให้คนประจำเรือซึ่งเป็นสมาชิกองค์กรฝ่ายคนประจำเรือได้ทราบโดยไม่ชักช้า ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมีผลใช้บังคับภายในระยะเวลาที่เจ้าของเรือหรือองค์กรฝ่ายเจ้าของเรือกับคนประจำเรือหรือองค์กรฝ่ายคนประจำเรือตกลงกัน โดยข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมีผลผูกพันเจ้าของเรือหรือองค์กรฝ่ายเจ้าของเรือ และคนประจำเรือที่เกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องหรือคนประจำเรือซึ่งเป็นสมาชิกองค์กรฝ่ายคนประจำเรือ เว้นแต่เจ้าของเรือจะตกลงให้มีผลผูกพันต่อคนประจำเรือทุกคน

(๒.๒) กรณีที่ตกลงกันไม่ได้ภายในระยะเวลา ๑๕ วัน กฎหมายให้ถือว่าข้อพิพาทแรงงานทางทะเลนั้นเป็นข้อพิพาทแรงงานทางทะเลที่ตกลงกันไม่ได้เกิดขึ้น ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องและฝ่ายรับข้อเรียกร้องอาจตกลงกันตั้งผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเล หรือเสนอข้อพิพาทแรงงานทางทะเลให้คณะกรรมการวินิจฉัยชี้ขาด หรือจะปิดงานหรือนัดหยุดงานโดยไม่ขัดต่อกฎหมายก็ได้

(๓) เมื่อมีข้อพิพาทแรงงานทางทะเลเกิดขึ้น กฎหมายกำหนดให้ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องและฝ่ายรับข้อเรียกร้องอาจตกลงกันแต่งตั้งบุคคลคนหนึ่งหรือหลายคนเป็นผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลก็ได้ ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลมีหน้าที่ตัดสินชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลที่คู่กรณีไม่สามารถตกลงกันได้ คู่กรณีมีอิสระที่จะเลือกตัวผู้ชี้ขาดและจำนวนผู้ชี้ขาด

(๔) ภายใน ๗ วันนับแต่วันที่ได้ทราบการแต่งตั้งผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเล ให้ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลแจ้งเป็นหนังสือให้คู่กรณีทราบถึงกำหนดวันส่งคำชี้แจงเกี่ยวกับข้อพิพาทแรงงานทางทะเล และวัน เวลา และสถานที่ที่จะพิจารณาข้อพิพาทแรงงานทางทะเล ในการพิจารณาข้อพิพาทแรงงานทางทะเล ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลต้องให้โอกาสทั้งสองฝ่ายที่จะชี้แจงแถลงเหตุผลและนำพยานเข้าสืบเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ประกอบการชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเล และเมื่อพิจารณาข้อพิพาทแรงงานทางทะเลเรียบร้อยแล้ว ให้ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลทำคำชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลเป็นหนังสือ โดยมีข้อความอย่างน้อยตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๗ แห่งกฎกระทรวงการระงับข้อพิพาทแรงงานทางทะเล การปิดงาน การนัดหยุดงาน และการกระทำอันไม่เป็นธรรมที่เกี่ยวข้องกับคนประจำเรือและเจ้าของเรือ พ.ศ. ๒๕๖๔ ในกรณีที่คำชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลมีการแต่งตั้งผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลหลายคน การชี้ขาดให้ถือเสียงข้างมากและต้องลงลายมือชื่อผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลทุกคน

(๕) ผู้ชี้ขาด...

(๕) ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลต้องส่งคำชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลให้คู่กรณีทราบ ภายใน ๓ วันนับแต่วันที่ทำคำชี้ขาด และต้องปิดสำเนาคำชี้ขาดไว้ ณ สถานที่ที่คนประจำเรือซึ่งเกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องทำงานอยู่ เพื่อให้คนประจำเรือซึ่งไม่ได้เข้าร่วมในการเจรจาได้ทราบถึงผลของคำชี้ขาด นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลแจ้งคำชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเล ต่ออธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานหรือผู้ซึ่งอธิบดีกรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานมอบหมาย ภายใน ๑๕ วันนับแต่วันที่ได้ทำคำชี้ขาด

(๖) ในกรณีที่มีการเสนอข้อพิพาทแรงงานทางทะเลให้คณะกรรมการแรงงานทางทะเล เพื่อวินิจฉัยชี้ขาด ให้ฝ่ายแจ้งข้อเรียกร้องยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการ พร้อมทั้งคำชี้แจงข้อเท็จจริงและเหตุผล และพยานหลักฐานประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ เมื่อคณะกรรมการได้รับข้อพิพาทแรงงานทางทะเลแล้ว คณะกรรมการต้องพิจารณาชี้ขาดภายใน ๙๐ วันนับแต่ได้รับข้อพิพาทแรงงานทางทะเล และถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา ๙๐ วัน ให้คณะกรรมการแรงงานทางทะเล รายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีทราบและขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ รัฐมนตรีมีอำนาจขยายระยะเวลาให้คณะกรรมการเพื่อพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดได้ตามที่เห็นสมควร คำชี้ขาดของคณะกรรมการ ให้เป็นที่สุด และให้คำชี้ขาดมีผลใช้บังคับตามระยะเวลาที่คณะกรรมการกำหนด

(๗) กฎหมายกำหนดให้คู่กรณีสามารถเจรจากันเองเพื่อยุติข้อพิพาทแรงงานทางทะเล เมื่อใดก็ได้ ก่อนที่ผู้ชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลหรือคณะกรรมการมีคำชี้ขาด เมื่อคู่กรณีสามารถตกลงกันได้ ให้ถือว่าข้อพิพาทนั้นยุติตามที่ได้ตกลงกัน โดยเจ้าของเรือหรือองค์กรฝ่ายเจ้าของเรือ คนประจำเรือหรือองค์กรฝ่ายคนประจำเรือต้องทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้แทนในการเจรจา ของทั้งสองฝ่าย ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้แทนฝ่ายตน และให้เจ้าของเรือประกาศข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างโดยเปิดเผยให้คนประจำเรือซึ่งเป็นสมาชิกขององค์กรฝ่ายคนประจำเรือได้ทราบโดยไม่ชักช้า ข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง มีผลใช้บังคับภายในระยะเวลาที่เจ้าของเรือหรือองค์กรฝ่ายเจ้าของเรือ กับคนประจำเรือหรือองค์กรฝ่ายคนประจำเรือตกลงกัน โดยข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างมีผลผูกพัน เจ้าของเรือหรือองค์กรฝ่ายเจ้าของเรือและคนประจำเรือที่เกี่ยวข้องกับข้อเรียกร้องหรือคนประจำเรือซึ่งเป็นสมาชิกขององค์กรฝ่ายคนประจำเรือ เว้นแต่เจ้าของเรือจะตกลงให้มีผลผูกพันต่อคนประจำเรือทุกคน

เรื่องที่ ๓

การปิดงานและนัดหยุดงาน

(๑) กฎหมายห้ามมิให้เจ้าของเรือปิดงานหรือคนประจำเรือนัดหยุดงานในระหว่างที่มีการเดินเรือ แต่เจ้าของเรืออาจปิดงานหรือคนประจำเรืออาจนัดหยุดงานได้ในกรณีที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

(๑.๑) กรณีที่มีการแจ้งข้อเรียกร้องแล้ว และได้มีการดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมาย จนเป็นข้อพิพาทแรงงานทางทะเลที่ตกลงกันไม่ได้

(๑.๒) กรณีที่มีข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้าง และฝ่ายที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามข้อตกลง ไม่ยอมปฏิบัติตามข้อตกลง อีกฝ่ายหนึ่งปิดงานหรือนัดหยุดงานเพื่อบังคับให้มีการปฏิบัติตามได้

(๑.๓) กรณีที่มีข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ไกล่เกลี่ย และฝ่ายที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามข้อตกลงไม่ยอมปฏิบัติตามข้อตกลง อีกฝ่ายหนึ่งปิดงานหรือนัดหยุดงาน เพื่อบังคับให้มีการปฏิบัติตามได้

(๑.๔) กรณี...

(๑.๔) กรณีที่มีคำชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเลและฝ่ายที่มีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามคำชี้ขาด ไม่ยอมปฏิบัติตามคำชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเล อีกฝ่ายหนึ่งปิดงานหรือนัดหยุดงานเพื่อบังคับให้มีการปฏิบัติตามได้

(๑.๕) กรณีที่มีข้อพิพาทแรงงานทางทะเลที่ตกลงกันไม่ได้ และไม่ได้อยู่ในระหว่างการพิจารณาวินิจฉัยของคณะกรรมการ อีกฝ่ายหนึ่งปิดงานหรือนัดหยุดงานเพื่อบังคับให้มีการปฏิบัติตามได้

(๒) ให้เจ้าของเรือซึ่งประสงค์จะปิดงานหรือคนประจำเรือซึ่งประสงค์จะนัดหยุดงาน ต้องทำเป็นหนังสือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่และคู่กรณีอีกฝ่ายหนึ่งทราบล่วงหน้าอย่างน้อย ๔๘ ชั่วโมง ก่อนการปิดงานหรือนัดหยุดงาน

เรื่องที่ ๔

การพิจารณาการกระทำอันไม่เป็นธรรม

ในกรณีที่เจ้าของเรือมีการฝ่าฝืนมาตรา ๙๔ วรรคหนึ่งและวรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติ แรงงานทางทะเล พ.ศ. ๒๕๕๘ เช่น เลิกจ้างหรือโยกย้ายหน้าที่การงานคนประจำเรือ เป็นต้น ให้คนประจำเรือ ที่เป็นผู้เสียหายเนื่องจากการฝ่าฝืนดังกล่าวมีสิทธิยื่นคำร้องต่อคณะกรรมการแรงงานทางทะเล เพื่อพิจารณา ภายใน ๖๐ วันนับแต่วันที่มีการฝ่าฝืน เมื่อคณะกรรมการได้รับคำร้องแล้ว ให้พิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดและออกคำสั่ง ภายใน ๙๐ วันนับแต่วันที่ได้รับคำร้อง ถ้ามีเหตุจำเป็นไม่อาจพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาดังกล่าว ให้รายงานปัญหาและอุปสรรคให้รัฐมนตรีทราบ และขออนุมัติขยายระยะเวลาออกไปได้ ในกรณีที่คณะกรรมการ พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการเลิกจ้างหรือการกระทำอันเป็นการฝ่าฝืนมาตราดังกล่าว ให้คณะกรรมการมีคำสั่ง ให้เจ้าของเรือต้องปฏิบัติหรืองดเว้นปฏิบัติภายในระยะเวลาที่กำหนด เมื่อคณะกรรมการได้มีคำสั่งแล้ว ถ้าคนประจำเรือหรือเจ้าของเรือไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของคณะกรรมการ ย่อมมีสิทธินำคดีไปสู่ศาลได้ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันทราบคำสั่ง โดยหากไม่นำคดีไปสู่ศาลภายในกำหนดดังกล่าว ให้คำสั่งนั้นเป็นที่สุด

เรื่องที่ ๕

การแจ้งและการยื่นคำร้อง

การแจ้งข้อพิพาทแรงงานทางทะเล การแจ้งวันกำหนดส่งคำชี้แจงเกี่ยวกับข้อพิพาทแรงงาน ทางทะเล การแจ้งคำชี้ขาดข้อพิพาทแรงงานทางทะเล การแจ้งการปิดงานหรือการนัดหยุดงาน และการยื่นคำร้อง ขอให้คณะกรรมการแรงงานทางทะเลวินิจฉัยชี้ขาดการกระทำอันไม่เป็นธรรม เจ้าของเรือหรือองค์กร ฝ่ายเจ้าของเรือ กับคนประจำเรือหรือองค์กรฝ่ายคนประจำเรือ สามารถแจ้งหรือยื่นโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

หากไม่สามารถแจ้งหรือยื่นโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ หรือหากประสงค์จะแจ้งหรือยื่น ด้วยตนเอง สามารถยื่นได้ ณ กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน กรุงเทพมหานครพื้นที่ หรือสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด หรือด้วยวิธีอื่นตามที่อธิบดี กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานกำหนด

*****

กระทรวงแรงงาน
กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน
พฤศจิกายน ๒๕๖๔